

ЛІТАРАТУРА І МАСТАЦТВА

ОРГАН МІНІСТЭРСТВА КУЛЬТУРЫ І ПРАУЛЕННЯ СПАРАХ СОВЕЦКІХ ПІСЬМЕННІКАУ БССР

№ 11 (974)

Субота, 13 сакавіка 1954 года

Цана 50 кап.

Прамова таварыша Г. М. МАЛЕНКОВА на сходзе выбарчыкаў Ленінградскай выбарчай акругі г. Масквы 12 сакавіка 1954 года

Таварышы! Дазвольце выказаць Вам і ў Вашай асобе ўсім выбаршчыкам Ленінградскай выбарчай акругі маю сардэчную ўдзячнасць за вялікую частку і давер, які Вы аказалі мне, вылучыўшы мяне кандыдатам у дэпутаты Вярхоўнага Савета СССР. (Працяглыя апладысменты).

І запэўню Вас, што і надалей буду сумленна і адданам служыць справе нашай слаўнай Комуністычнай партыі, нашаму вялікаму народу, аддаваць усе свае сілы сацыялістычнаму Радзіме. (Працяглыя апладысменты).

Выбары вярхоўнага органа ўлады з'яўляюцца ў нашай дэмакратычнай дзяржаве падобнай пераходнай вяршыцы. Савецкі народ, як гаспадар свайго краіны, рытуецца да прадатачных выбараў, аглядае шлях, ірэйдзены за чатыры гады, якія аддзяляюць нас ад нашых выбараў у Вярхоўны Совет.

Савецкая эканоміка ўзвешана ідзе па шляху наспынага ўздыму. Нацыянальны даход СССР за першыя 4 гады 1953 года павялічыўся на 62 працэнты і ў 1953 годзе ў два і лішні разы перавышаў даважны ўзровень.

За гэтыя гады наша прамысловасць арабіла хуткі скачок у сваім развіцці; пабудавана 2500 прамысловых прадпрыемстваў; асноўныя фонды прамысловасці павялічыліся больш чым у паўтара раза; прадукцыя прамысловасці вырасла ў 1,8 раза. Каб апаніць гэтыя поспехі, дастаткова сказаць, што толькі прырост прамысловай прадукцыі за гэтыя гады значна перавышае на сваім памере узрост прадукцыі, вырабленую прамысловасцю ў 1940 годзе. (Апладысменты).

На працягу многіх год наша партыя пад кіраўніцтвам вялікага прадаўжаўніка справы Леніна таварыша Сталіна ўпарта і паслядоўна праводзіла палітыку індустрыялізацыі краіны. Вялікі гэты палітыкі агучылі нашым народам. Наша краіна наладзіла хутка магутна і цяжка індустрыялізацыю, якую мы і надалей будзем нястомна развіваць, як аснову, якая забяспечыць наспыны рост і развіццё ўсёй народнай гаспадаркі, як надзейную аснову абароны краіны. (Апладысменты).

Але цяпер, карыстаючыся адытыўнымі і вынікі індустрыялізацыі, наша партыя паставіла задачу на працягу двух-трох год дабіцца крутога ўздыму вытворчасці прадметаў народнага ўжытку.

Што дзятчыць лёгкай прамысловасці, дык зарэз мы можам сказаць аб некаторых першых выніках. Так, у другім паўгоддзі 1953 года ў выніку прынятых захадаў вытворчасць тавараў народнага ўжытку ўзраста на 30 і лішні мільярд рублёў супраць першага паўгоддзя. У гэтым годзе мы павінны дасягнуць аб'ёму вытворчасці тавараў шырокага ўжытку, прадукцыі п'ятым п'яцігоднім планам на 1955 год. Гэта азначае, што на вытворчасці прадметаў народнага ўжытку п'ятым п'яцігоддзі будзе выканана ў чатыры гады. (Бурныя апладысменты).

Усім відочна, што да павелічэння вытворчасці прадметаў народнага ўжытку асабліва важнае значэнне мае далейшае хуткае развіццё сельскай гаспадаркі. Вядома, што партыя і ўрадам вырацаваны і ажыццяўляюцца разгорнутая праграма захадаў па ліквідацыі запущанасці і адставання раду важных галін сельскай гаспадаркі. Прынятыя захады на забеспячэнне даўняга развіцця жыццяздольна і павелічэння вытворчасці бульбы і гародніны і на далейшым павелічэнню вытворчасці збожжа, асабліва цалінных і абложных зямель. Прынятыя ў дзясныя сур'ёзныя захады па матэрыяльнаму забавачэнню калгасцаў і калгаснікаў у вытворчасці сельскагаспадарчых прадуктаў.

Задача крутога ўздыму сельскай гаспадаркі, стварэння ў краіне дастатку, а шотым багата ўсіх прадуктаў харчавання для народа і ўсіх відаў сыравіны для лёгкай прамысловасці з'яўляюцца агучанымі на народнай справе. У гэтым наш партыя, савецкія, профсаюзныя і камсамоўскія арганізацыі, наша прамысловасць і транспарт, усе прадпрыемствы і навуковыя ўстановы павінны працягнуць наўсюдныя дзелавыя клопаты аб росквіце гэтых галін сельскай гаспадаркі, дапамagaць калгасам, МТС і саўгасам у іх барацьбе за павелічэнне сельскагаспадарчых прадукцыі. Няма сумнення ў тым, што акрамя ўсеагульнай увагі і клопатаў нашы калгасы і саўгасы, нашы калгаснікі, работнікі МТС і саўгасаў а часцю выказваюць свой абавязак перад краінай. (Апладысменты).

На аснове росту ўсёй народнай гаспадаркі краіны, росту нацыянальнага даходу дасягнуты значныя поспехі ў справе далейшага павышэння матэрыяльнага і культурнага ўзроўню жыцця савецкага народа. За працяглыя чатыры гады ўзраста рэальна заробатная плата рабочым і служачым, павялічыліся даходы калгаснікаў. Агульная сума даходаў рабочым і служачым і даходаў калгаснікаў, з улікам зніжэння дзяржаўных рознічных цен вырасла за 4 гады на 60 працэнтаў.

Рост матэрыяльнага добрабыту нашага народа патрабаваў далейшага разгортвання савецкага гандлю. У 1954 годзе праекты дзяржаўнага і кааператыўнага гандлю будзе прадава пасельніцтву тавараў у 2 і лішні разы больш, чым у 1940 годзе. Па тавараабароту гэтак жа, як і на вытворчасці тавараў народнага ўжытку, п'ятым п'яцігоддзі будзе выканана ў чатыры гады. (Бурныя апладысменты).

Павялічваюцца асігнаванні на будаўніцтва школ, бальніц і дзіцячых устаноў. За апошнія гады шырока разгорнута жыллёвае будаўніцтва, аднак патрба ў жыллі да гэтага часу ўсё яшчэ вельмі вялікая. Мы будзем умацаваць будаўніцтва бальніц, школ, усмерна пашыраць жыллёвае будаўніцтва.

Савецкія людзі законна ганарыцца дасягнутымі поспехамі і шэра ўзвешаны, што наша краіна дасягне новага, яшчэ больш магутнага ўздыму эканомікі. (Апладысменты).

Аднак трэба прызнаць, што ў нашай практычнай рабоце яшчэ шмат недахопаў, а часам адсталасці і запущанасці, які перашкаджаюць руху наперад. Ліквідацыя недахопаў залежыць ад нас саміх, ад кіраўнікоў, ад савецкіх людзей. Мы ўскрываю і будзем ускрываць гэтыя недахопы, не звяртаючы ўвагі на тое, што сваёй самакрытыкай на нейкі час прыносім радасць засліпцаным і ворагам з-за граніцы. Мы будзем весці рашучую барацьбу за хутчэйшае пераадоленне адсталасці і запущанасці на ўсіх тых участках нашага сацыялістычнага будаўніцтва, дзе яны маюць месца.

Справа за тым, каб, знішчаючы недахопы, пераадоляючы адсталасці і запущанасці, забяспечыць наспыны рост і ўдасканаленне сацыялістычнай вытворчасці, як асновы ўмацавання магутнасці нашай Радзімы, павышэння матэрыяльнага добрабыту народа, развіцця навукі і культуры ў нашай краіне. Усім нам, савецкім людзям, усюму нашаму народу трэба добра ўсвядоміць, што галоўнай, рашучай умовай далейшага ўздыму і ўсебаковага развіцця народнай гаспадаркі з'яўляецца ўсмернае павышэнне прадукцыйнасці працы па ўсіх галінах — у прамысловасці, на транспарце, у сельскай гаспадарцы. Усе мы павінны ведаць, што без сур'ёзнага і няспыннага росту прадукцыйнасці працы негэта пасляхова дабіцца значнага і хуткага павышэння добрабыту савецкага народа.

Ствараліся нашай партыі і дзяржавы вялікія Ленін і першыя гады савецкай улады да асноватворнае ўказанне аб тым, што павышэнне прадукцыйнасці працы складае каронную задачу новага грамадства, без вырашэння якой немагчымы пераход да камунізму.

Агульнавядома, што індустрыялізацыя нашай краіны і рэканструкцыя народнай гаспадаркі прывялі да значнага росту прадукцыйнасці працы. Калі ўзяць працяглы адрэзак часу, скажам апошнія 25 год, дык прадукцыйнасць працы вырасла ў прамысловасці прыкладна ў 6 разоў, у будаўніцтве і на чыгуначным транспарце ў 3 і паловінай разы. Прадукцыйнасць працы ў калгасках і саўгасках перавышае прадукцыйнасць працы ў дарэволюцыйнай сельскай гаспадарцы прыкладна ў 3 разы.

Гэта, вядома, сур'ёзныя поспехі, калі іх разглядаць у параўнанні з прадукцыйнасцю працы ў мінулым. Іншыя справа абстаціць, калі глядзець не ў мінулае, а наперад і рашаць задачу максімальнага забавачэння растуць матэрыяльных надобнасцяў нашага народа, рашаць задачу пасляховага эканамічнага саборніцтва з перадавымі капіталістычнымі краінамі. Пры такім падыходзе трэба прызнаць, што цяперашні ўзровень прадукцыйнасці працы з'яўляецца недастатковым.

Мы абавязаны дабіцца значнага ўздыму прадукцыйнасці грамадскай працы. У нас ёсць магутная тэхнічная база па ўсіх галінах народнай гаспадаркі, якую неабходна ўсмерна ўдасканаліць і развіваць, шырока механізаваць прадабкія работы, усмерна развіваць электрыфікацыю народнай гаспадаркі, у тым ліку і электрыфікацыю сельскай гаспадаркі. У гэтым — сродак да ўздыму прадукцыйнасці працы, да палегчэння працы рабочым і калгаснікаў. Наша народная гаспадарка мае кваліфікаваныя кадры, якія авалодалі складанай тэхнікай; трэба і надалей нястомна кланцацца аб павышэнні культурна-тэхнічнага ўзроўню гэтых кадраў, расціць новыя кадры, саўдэці павышаць дысцыпліну і самазасціналіну працоўных на ўсіх участках нашага будаўніцтва.

У справе хуткага ўздыму прадукцыйнасці працы рашучае значэнне набылае цяпер далейшае палепшэнне арганізацыйна-вытворчасці і арганізацыі працы. У гэтай галіне ў нас ёсць вельмі сур'ёзныя недахопы. Між тым, праблема арганізацыі працы, гэта значыць планаванне і найбольш метаагоднага выкарыстання грамадскай працы як унутры прад-

прыемстваў, так і ў маштабе ўсёй дзяржавы, будзе набываць тым большае значэнне, чым далей мы будзем іці па шляху ўмацавання матэрыяльна-тэхнічнай базы і росту вытворчых сіл краіны.

Неадкладна задача заключыцца ў тым, каб клопаты аб значным павышэнні прадукцыйнасці працы на справе сталі цэнтрам усёй практычнай работы на кіраўніцтву далейшым развіццём народнай гаспадаркі. Трэба разгарнуць сапраўды шырокі народны рух за значны ўздым прадукцыйнасці працы, за дасягненне высокай прадукцыйнасці працы на кожным прамысловым прадпрыемстве, на кожнай будоўлі, на транспарце, у кожным калгасе, саўгасе, у малыхна-трактарных станцыях, на ўсіх франтах нашага вялікага будаўніцтва. (Працяглыя апладысменты).

Важнае народнагаспадарчае азначэнне мае пытанне аб якасці прамысловай прадукцыі. Нельга дабей мірыцца з тым, што многія нашы фабрыкі і заводы ўсё яшчэ выпускаюць прадукцыю нізкай якасці. Трэба хутчэй ліквідаваць гэтую ганьбу з выпускам надброявак прадукцыі. Прамысловасць павінна вырабляць для нашага народа добрыя і прыгожыя тавары. Што дзятчыць ацэнкі якасці тавараў, дык трэба справу паставіць так, каб марка «Збролена ў СССР» служыла поўнай гарантыяй выдатнай якасці тавараў. (Апладысменты).

У забяспячэнні далейшага прагрэсу нашай Радзімы вялікую ролю заклякана адграць савецкая навука. Савецкі народ гонарыцца сваім вучоным і жадзе работнікам навуцы і тэхнікі поспехаў у далейшых смелых творчых дзяржаннях, у новых навуковых адкрыццях. (Бурныя, працяглыя апладысменты).

Таварышы! Яшчэ прад'яўляе новыя высокія патрабаванні да ўсёго нашага дзяржаўнага апарата. Між тым у яго рабоце да гэтага часу маюць месца бюракратычныя скажэнні, з якімі наша партыя выдэе рашучую барацьбу. Савецкі дзяржаўны апарат абавязаны ўдаскаляваць метады сваёй работы на аснове штодзённай сувязі з працоўнымі, працяглы ўвагу да іх запатрабаванняў, працяглы клопаты аб патрбах працоўных, строга ахоўваць савецкую законнасць, не дапускаць ніякіх залучэнняў улады і дачыненні да савецкіх грамадзян. (Працяглыя апладысменты).

Савецкі Саюз ідзе па шляху новага ўздыму. Моцная і непахісная траітная аснова савецкага ладу — саюз рабочага класа з сялянствам, трывалая і непарушная дружба народаў, пабудаваная на поўным роўнасці, узаемнай павязе і брацкім супрацоўніцтве. У гэтым магутнасць і сіла нашай сацыялістычнай дзяржавы. (Бурныя апладысменты).

Таварышы! У гэліне знешняй палітыкі наша лінія намянена саключыцца ў тым, каб забяспечыць мірныя ўмовы для будовы камуністычнага грамадства ў нашай краіне, адстойваць справу міру ад пасяганняў з боку агрэсіўных колаў. Гэтая лінія адпавядае каронным жырчэнням інтарсам і савецкага народа і ўсёго чалавечтва. (Працяглыя апладысменты).

Усім вядома, што пакуль у свеце існуюць агрэсіўныя колы, якія ўсё яшчэ безнадзейна марыць загубіць наш сацыялістычны лад, Савецкі Саюз абавязаны трымаць свае ўзброеныя сілы ў такім стане, каб яны маглі спыніць магчымыя авантуры агрэсараў. (Бурныя апладысменты).

Самы важны вынік апошніх год заключыцца ў тым, што справу абароны міру і бяспекі народаў бяруць у свае рукі мільёны людзей. Адзакан нашага часу з'яўляецца тое, што людзі розных сацыяльных груп, розных палітычных і рэлігійных поглядаў аб'ядноўваюцца на базе абароны міру і нацыянальнай бяспекі.

Вазьміце Еўропу. За апошні час агрэсіўныя колы ўсё больш адкрыта праводзяць палітыку расколу нацыянальных сіл унутры еўрапейскіх дзяржаў, палітыку расколу Еўропы, надбывання адной часткі еўрапейскіх дзяржаў на другую. Але гэтай лініі супрацьстаць мацнейшая салідарнасць еўрапейскіх народаў у справе барацьбы супраць пагубнай палітыкі расколу, у справе абароны міру і прагрэсу. Расце рашучасць патрыятыў Францыі асацэрчыць сваю Радзіму ад навіслага небяспекі зраджэння германскага мілітарызма — аяклягата ворага вялікай французскай нацыі. Усё больш мацнее ў Італіі і ў іншых краінах Еўропы імкненне народаў адінаць мір і засцерагчы свае краіны ад небяспекі ўцягнення пры дапамозе рованшчыкаў германскай ваяшчыні ў новую сусветную бойню.

Над анакам магутнага росту сіл міру жывуць сёння народы Азіі, поўныя рашучасці ператварыць Азію з хранічнага ачага войнаў у надзейную кропачку міжнароднага міру. Гэтую рашучасць увасабляе перш за ўсё Кітайская Народная Рэспубліка. (Бурныя апладысменты). Савецкія людзі перажываюць глыбокую радасць у сувязі з тым, што разам з Савецкім Саюзам слаўная Кітайская Народная Рэспубліка стаіць у авангардзе барацьбы за мір і міжнародную бяспеку. (Апладысменты).

Каштоўны ўклад па ўмацаванні міру ўносіць вялікі індыйскі народ. Можна толькі вітаць тую шчырасць, якую працягваюць дзяржаўныя дзеячы Індыі ў сувязі з нарастаючымі прошукамі агрэсіўнага амерыканскіх колаў у Азіі. Прэм'ер-міністр Індыі ў адказ на заяву амерыканскіх дыпламатаў аб намеры Злучаных Штатаў Амерыкі панавіць у Азіі на працягу напівнага часу сказаў нааўна, што «краіны Азіі і, вядома, Індыя не згодны з гэтай палітыкай і ні з якой мэтай не абраўнацца знаходзіцца пад уладай якой-небудзь дзяржавы». Гэтыя словы выказваюць поўную глыбокае сансу ідучу: дыпер не ХІХ стагоддзі, а другая палавіна ХХ стагоддзі; і не для таго народы Азіі ўступілі на шлях нацыянальнай свабоды і прагрэсу, каб дазволіць жаму-небудзь адкінуць іх назад. (Працяглыя апладысменты).

Агульнапрызнана, што 1953 год быў азнаменаваны некаторым аслабленнем міжнароднай напружанасці. Міралюбнае чалавечтва дабілася спынення войны ў Карэі.

Кожны мыслячы чалавек не можа не задумвацца дыпер над тым, як забяспечыць далейшы крок наперад, як знайсці рэальную аснову для трывалата ўмацавання міру і бяспекі народаў. Няпраўда, што чалавечтву застаецца выбіраць толькі паміж двума магчымымі: або новая сусветная бойня, або так званая халодная вайна. Народы кроўна зацікаўлены ў трывалым умацаванні міру. Савецкі ўраў стаіць за далейшае аслабленне міжнароднай напружанасці, за трывалы і працяглы мір, рашуча выступая супраць палітыкі халоднай войны, бо гэтая палітыка ёсць палітыка падрыхтоўкі новай сусветнай бойні, якая пры сучасных сродках вайны азначае тільб сусветнай цывілізацыі.

Вядома, што, праводзячы халодную вайну, ворагі міру прыбагаюць да ўскага рэду-аўсанаічных выдумак аб Савецкім Саюзе, аб яго знешняй палітыцы і робяць рэвалюцыйную стаўку на створэнні ім міф аб нібыта агрэсіўных імкненнях СССР. Міралюбная знешняя палітыка Савецкага Саюза ў корані падарывае гэтую хаўсую легенду, і тут спраўдзілася старая руская павадка: «Хлусія не жыўчала. Хлусія — кароткі век». (Апладысменты).

Наша палітыка ясная. Мы стаім за мір на эканамічнае саборніцтва Савецкага Саюза з усімі капіталістычнымі краінамі, у тым ліку, вядома, і са Злучанымі Штатамі Амерыкі.

Савецкі ўрад паслядоўна прытрымліваецца той палітыкі, што любое спрэчнае пытанне ў сучасных міжнародных адносінах, якое-б яно ні было цяжкае, павінна быць вырашана мірным шляхам. (Апладысменты). Савецкі ўрад прыхільна адносіцца да міжнароднага народа, на які прадстаўнікі розных краін, карыстаючыся роўнымі правамі, добрасумленна працавалі-б і інтарэсах аслаблення міжнароднай напружанасці, шукалі і знаходзілі мірны шлях вырашэння спрэчных пытанняў. У адпаведнасці з гэтай лініяй Савецкі Саюз прыняў актыўны ўдзел у Берлінскай нарадзе чатырох дзяржаў і ўнзе, як вы ведаеце, прапановы, накіраваныя да дзейснага вырашэння раду важных міжнародных праблем. Мы надаем значэнне прадстаўчэй у Жэневе нарадзе вялікіх дзяржаў з удзедам іншых зацікаўленых дзяржаў, на якой Кітайская Народная Рэспубліка з'явіцца роўнапраўным удзельнікам. (Бурныя апладысменты).

Нельга не прызнаць, што галоўнай перапоўкай на шляху да далейшага аслаблення міжнароднай напружанасці з'яўляецца тое, што заходнія дзяржавы паліцходзяць да вырашэння важных міжнародных пытанняў як замкнутыя ваенная групіроўка, якая ставіць вышэй за ўсе аграсіўныя ваенна-стратэгічныя меркаванні.

Толькі гэтым можна вытлумачыць адносіны, праўдзеныя заходнімі дзяржавамі да прапановы аб заключэнні Агульнаеўрапейскага дагавору аб калектыўнай бяспекцы ў Еўропе. Заходнія дзяржавы, як вядома, супрацьстаюць такому дагавору стварэнне вельмінага блока шасці дзяржаў, у якім галоўную сілу будзе мець і галоўную ролю будзе адграваць асацэгерманскае мілітарызму.

Нас спрабуюць запэўніць, быццам са стварэннем «малой Еўропы» Германія залучыцца да Еўропы і будзе ўдзіамаірана. Гэта гучыць як сур'ёзны фальш. Хіба не яно, што ў выніку стварэння «еўрапейскага абарончага супольніцтва» германскі мілітарызм ахапіў-бы на Захадзе тое, наго ён не змог дамагчыся пры дапамозе вайны. Савецкі Саюз рашуча супраць таго, каб пад выглядам «малой Еўропы» стваралася вялікая агрэсіўная Германія. (Апладысменты).

Можна не сумнявацца, што пры наўнасці сапраўднага імкнення да забеспячэння бяспекі ў Еўропе было-б магчымы пераходзець пераходзіць да заключэння Агульнаеўрапейскага дагавору аб калектыўнай бяспекцы ў Еўропе, старачы, у якім разглядаць унікальным у сувязі з гэтым і гэтамі прапановы.

Савецкі ўрад стаіць на пазіцыі расшырэння эканамічных і гандлёвых сувязей з замежнымі краінамі на аснове ўзаемнай выгады. Можна выказаць задалаальнае з тае прычыны, што ў Лондане пачынаюць прызнаваць важнасць развіцця эканамічных сувязей з Савецкім Саюзам. (Апладысменты).

У кожнага савецкага чалавек законнае пачуццё гордасці выклікае ўсё большае ўмацаванне вялікай дружбы, якая звязвае нашу Радзіму з усімі краінамі народнай дэмакратыі. Гэтая брацкая дружба з'яўляецца не толькі крыніцай сілы дэмакратычнага лагера, але і важнейшай апарай міжнароднага міру. (Бурныя апладысменты).

Таварышы! Вось ужо звыш поўстагоддзя Комуністычная партыя, створаная геніяльным Леніным, нястомна змагаецца за лепшае жыццё і шчасце нашага народа. Наша партыя непарушнымі ўзвешыма звязана з савецкім народам. Народ верыць сваёй роднай партыі і ўсё шчыльней згуртоўваецца вакол яе. (Працяглыя апладысменты).

Наша партыя адкрыта выказала свае погляды на такую важнае пытанне, як калектыўнасць у кіраўніцтве, і ўзвешана, што яе звыш сур'ёзнаму падтрымку ў савецкім народе. (Бурныя, працяглыя апладысменты). Бясспрэчна, што калектыўнасць у кіраўніцтве партыі і краінай з'яўляецца неабходнай гарантыяй правільнага і паспяховага вырашэння стаячых перад намі жырчэва важных задач, правільнага і паспяховага вырашэння каронных пытанняў, якія закранаюць лёс савецкага народа.

Давер і падтрымка народа дазваляюць нашай партыі смега і рашуча ўскрываць памылкі і недахопы ў рабоце цэнтральных і месковых партыйных, савецкіх, гаспадарчых органаў. Наша партыя прывыкла разам з народам дзятчыць гора і радасць, перамогі і паражэнні, поспехі і няўданы. (Бурныя апладысменты).

Трыццаць шасць год невялікі тэрмін для новага сацыяльнага ладу. Наша партыя і народ зрабілі шмат для яго ўмацавання і развіцця. Савецкія людзі маюць усе падставы ганарыцца поспехамі і перамогамі новага ладу, асабліва калі мець на ўвазе, што знешнія агрэсіўныя сілы называлі наш разбуральныя войны, рабілі іншыя пераходы, перашкаджаі і перашкаджаюць поўнасцю разгарнуць вялікі творчы матчымаізм.

Над сцягам Маркса — Энгельса — Леніна — Сталіна наперад да новых перамог! (Бурна, доўга не змаўнаючая аячкі. Усе ўстаюць).

Няхай жыць наш вялікі гераічны народ! (Бурныя апладысменты).

Няхай жыць родная Комуністычная партыя — натхніцель і арганізатар ўсіх нашых перамог! (Бурныя, працяглыя апладысменты).

Няхай влітнее наша Радзіма на шчасце і радасць ўсіх савецкіх людзей! (Бурныя, працяглыя апладысменты).

Над сцягам Маркса — Энгельса — Леніна — Сталіна наперад да новых перамог! (Бурна, доўга не змаўнаючая аячкі. Усе ўстаюць).

Народы Савецкага Саюза, пад кіраўніцтвам

СУСТРЭЧЫ ВЫВАРШЧЫКАЎ З КАНДЫДАТАМІ Ё ДЭПУТАТАМ ВЯРХОЎНАГА СОВЕТА СССР Ленінградская выбарчая акруга г. Масквы

У абстаноўцы вялікага патрыятычнага ўздыму праходзіў учора, 12 сакавіка, у Доме Саюзаў сход выбаршчыкаў Ленінградскай выбарчай акругі г. Масквы, прысвечаны выбарам у Вярхоўны Совет СССР.

Калонную залу запоўнілі прадстаўнікі рабочага класа і працоўнай інтэлігенцыі, камуністы і беспартыйныя. Стоічы, бурны, доўга не змаўкаўшы апладысментамі яны віталі з'яўленне ў прэзідыуме свайго кандыдата ў дэпутаты Старшыню Савета Міністраў СССР таварыша Георгія Маскіміліянавіча Маленкова.

Сход выбаршчыкаў адкрывае кароткай прамовай сакратар Ленінградскага раённага камітэта КПС Сав. Калозь.

Першым слова атрымаў рабочы машынабудаўнічага завода тав. Барысаў, які праправаў на гэтым прадпрыемстве больш 30 год. У сваёй прамове на прыкладзе роднага аавода ён малое яркую карціну сацыяльных пераўтварэнняў, праведзеных у нашай краіне пад кіраўніцтвам Комуністычнай партыі за гады Савецкай улады.

Тав. Барысаў расказавае аб заслугах выдатнага дзеяча Комуністычнай партыі і Савецкай дзяржавы тав. Г. М. Маленкова і заўвага, што выбаршчыкі Ленінградскай выбарчай акругі ў дзень выбараў, 14 сакавіка, усе як адні аддадуць свае галасы за вернага сына савецкага народа, нястомнага змагагара за справу працоўных тав. Г. М. Маленкова.

Аб росквіце народнай адукацыі ў Савецкай краіне, аб высакароднай і пачэснай

Мінская гарадская выбарчая акруга

Учора ў памяшканні Беларускага дзяржаўнага тэатра оперы і балета адбыўся сход выбаршчыкаў, прысвечаны сустрэчы з кандыдатам у дэпутаты Вярхоўнага Савета СССР наспынам Старшыню Савета Міністраў СССР, Старшынёй Дзяржаўнага Савета таварышам Максімам Захаравічам Сабуравым.

На сходзе выступілі сакратар Мінскага гаркома КПБ тав. Варшавіна, давераная асоба праф. Ярмаленка, намеснік галоўнага канструктара трактарнага завода тав.

твам нашай роднай Комуністычнай партыі, пабудавалі новае грамадства, у якім няма эксплуатацыі чалавек чалавекам, няма палітычнага і нацыянальнага прыгнёту. На гэтай аснове ў нашай краіне ўсталяваліся новыя адносіны паміж людзьмі, адносіны брацкага сяброўскага супрацоўніцтва рабочым, сялян і інтэлігенцыі, усіх савецкіх людзей. (Апладысменты).

У нас, па ўсіх працоўных нашай краіны, адна мэта, адны задачы — забеспячыць лепшае жыццё росквіт і магутнасць нашай Радзімы, дабіцца хуткага ўздыму дорабыту і культуры народа, нястомна працаваць над тым, каб усім савецкім людзям жылося ўсё лепш і лепш. (Бурныя, працяглыя апладысменты).

Кніга і яе афармленне

А. ЯКІМОВІЧ

У выступленні на XXI з'ездзе Комуністычнай партыі Беларусі народны паэт Язуб Колас узяў вельмі важнае пытанне аб культуры выдання школьных падручнікаў і кніг для дзяцей і моладзі. Ад дзіцячых афармленняў кніг для дзяцей гаварыў на XVIII з'ездзе камсамола Беларусі і сакратар ЦК ЛКСМБ таварыш Машэраў.

Пытанне гэтае даўно насела, і яно паграбуе да сябе сёдай пільнай увагі з боку нашых выдавецтваў, папіровай і паліграфічнай прамысловасці.

У апошнія гады Дзяржаўнае выдавецтва БССР выпусціла дзесяцік кніг на добрай паперы, з добрым мастацкім афармленнем. Гэтыя кнігі адразу вылучыліся сярод іншых звычайных, так званых шэрых выданняў.

А чаму-б нам не пайсці далей — паширыць гэты дасягненні і на выдання падручнікаў і ўсіх астатніх кніг? Магчыма, такія ў нас цяпер ёсць, мы толькі слаба іх выважываем. Можна нават на паперы другога гатунку надрукаваць добры, з густым афармленнем падручнік або іншую кнігу. Аб гэтым сведчыць практыка многіх перадавых паліграфічных прадпрыемстваў Масквы, Ленінграда, Рыгі, Кіева.

Наша-ж паліграфічнае мастацтва мала ўмешваецца ў справы паліграфічнай якасці выданняў падручнікаў. Варта адзначыць і той факт, што малючкі ў падручніках, як правіла, даюцца без подпісу аўтара. Звычайна гэта грубы перамазаў з іншых старых выданняў. Такія практыка таскама не спрыяе павышэнню якасці афармлення.

Да апошняга часу каларыстычныя кніжкі для дзяцей дашкольнага ўзросту ў нас друкаваліся старым прымітыўным спосабам — з дапамогай калікі і ручнай графіроўкі. Атрымалася адна мазіла, а не ілюстрацыя. Ды і цяпер яшчэ амаль усе вокладкі кніг для дзяцей друкуюцца такім-жа старавасцівым спосабам. Таму нават добрыя арыгіналы малюнкаў пасля такога друку ператвараюцца ў шэрыя, невыразныя, неспрыяльныя. Напрыклад, арыгіналы вокладкі да кніжкі І. Варанковай «Сонечныя дзіўкі» былі светлыя, сонечныя, прыемныя. А калі ён праішоў праз рошчыны калікі, дык сонечны дзіўка ператварыўся ў чымсьці, асены, неспрыяльны... З такімі-ж недахопамі надрукаваны вокладкі да кніг «Генерал Тугыня», «Ладунок», «Талмачы надзеі», «Нечаканыя сустрэчы» і іншых.

Друкарня імя Сталіна ўжо мае цяпер новыя ўдасканаленыя машыны для каларовага друку. Аднак чамусьці вельмі-ж доўга асвойваюцца гэтыя машыны. І якасць іх работы пакуль што невысокая. Вельмі вужае месца ў выдавецтві справе — калі мастакоў-графікаў. Дзіцячыя кніжкі мы не ўсталяем без малюнкаў. Роль і значэнне малюнкаў у гэтых кніжках агульнавядомыя. З кожным годам нашы выда-

вецкія планы папярэюцца, кніг друкуецца ўсё больш і больш. А вось работнікаў мастацкага афармлення, кваліфікаваных, здольных выконваць гэтую работу на высокім алейным і мастацкім узроўні, можна пералічыць на пальцах... Гэта невялікая група мастакоў: А. Волдаў, В. Ціхонька, В. Васяў, І. Давыдовіч, С. Раманаў, Н. Гудзіў і некаторыя з больш малодзых мастакоў.

Трэба сказаць, што ні Міністэрства культуры, ні Саюз мастакоў не клопацца, каб выправіць гэтае становішча. З усіх слаба прадуе і графічная секцыя Саюза мастакоў, якая таскама павінна несеці адказнасць за недахопы ў афармленні кніг.

Мы ведаем, што амаль усе новыя творы пісьменніцкай аб'яркоўваюцца ў Саюзе пісьменніцкай — на секцыях або на прэзідыумах, аб чым нават друкуюцца інфармацыя ў нашай газеце для ведама ўсёй грамадскасці. На асобных творах праводзіцца шырокае дыскусіі. А вось пра гэтыя вывады, каб Саюз мастакоў і яго графічная секцыя аб'яркоўвалі перад звычайным чытачом, мы не чулі.

Звычайна абмеркаванне новых работ мастакоў-графікаў праводзіцца толькі мастацкім саветам выдавецтва, дзе, апрача, рэдактараў, прысутнічаюць два-тры мастакі — члены савета, ды і то не заўсёды. Такое абмеркаванне негэта лічыць больш аўтарытэтным, чым абмеркаванне, праведзенае калектывам саміх мастакоў.

Шмат хто ў афармленні кніг біспрычна залежыць і ад самога выдавецтва, асабліва ад яго тэхнічных і мастацкіх рэдактараў.

Як вядома, івондзія, нават самая звычайная пабудова не робіцца без плана і праекта. А вось кніжкі, якія «будуюцца» з тэксту і афармлення, часта робіцца ў нас без усляўкага плана, ідучы самацёкам. Кожны ў аўдыенцкай выдання кнігі выконвае сваю работу ўсплыву, не ведаючы, што атрымаецца ў выніку.

Такія саганіяны практыка існавала імаг гадзі, ды і цяпер яшчэ не выкаранена, бо гэта самы лёгкі спосаб збыць работу з рук, а кніжкі — з пана.

Але ёсць другі спосаб, самы правільны і надзейны: загады рабіць маець кнігі. У мажэце павінна быць прадугаджана ўсё: фармат кнігі, шрыфт, перападт, малючкі, іх месца і памеры (бо часта ў нашых кніжках даюцца малючкі на прыказцы — дзе густа, а дзе пуста), татунак паперы, прыгодны для данай кнігі і яе афармлення, легкі асаглоўкаў і г. д. Словам, гэта павінна быць узор будучай кнігі. Ухваляючы работнікамі выдавецтва, гэты ўзор становіцца абавязковым для

ўсяго далейшага тэхналагічнага працэсу на выдання кнігі.

З дапамогай такіх макетаў у апошні час выданы выбраныя творы многіх беларускіх пісьменнікаў і паэтаў, Збор твораў Язуба Коласа, друкуецца Збор твораў Кузьмы Чорнага, шэраг кніг для дзяцей дашкольнага ўзросту. Таму ў гэтых кніжках значна менш тэхнічных недахопаў, чым у іншых, самацётных выданнях.

Чым, напрыклад, апраўдаць, што ў некаторых кніжках надрукаваны кашчюжкі такога памеру, які застаўся, а ў кніжках вершаў застаўся друкуецца на ўсю шырыню фармату і вясіць над вузкай калонкай тэксту, які німа дарог тэхрадактару?

Або чым апраўдаць выбар фармату для той ці іншай кнігі? (Мне здаецца, што «Хатніца даядзі Тома» (Вучпендаўт БССР) імаг выйгала-б у афармленні, калі-б мела нармальны кніжны фармат, а не фармат шытагутага ўдаўжына падручніка. Яна стала-б больш аб'ёмнай, больш аграйна на выгляд. З другога боку, такі фармат не кідаецца ў вочы ў аб'ёмныя кніжкі, як, напрыклад, «Педгагічнае пам» (Дзяржаўнае выдавецтва БССР). Дарэчы, гэтыя лісты гэтай кнігі зроблены вельмі няўдала. Для такога фармату і такога выдання нехта было даваць вывадывы наборы татунак. Атрымалася суха, пуста, безустойна. Іншая рэч, калі-б татунак былі зроблены (хоць сабе і чыста графічны, арнаментальны) мастаком, які звязваў-бы стым вокладкі і каршынка з татунак. Татунак — не драбняк, а асноўны элемент афармлення кнігі. З яго мы пачынаем знаёмства з кнігай, калі баром яе ў рукі.

Урэшце, нават больш дробныя элементы афармлення маюць пэўнае значэнне ў агульным стылі выдання. Гэта — правільнае вызначэнне палеў на старонцы (у залежнасці ад характэру кнігі), фармату і шрыфту, водступу для асаглоўкаў, вялікі літары ў пачатку раздзелаў і інш.

Падобныя недахопы мы бачым у шмат якіх кніжках. У той-жа «Педгагічнай пам», самы першы асаглоўкаў стаіць амаль упрыткі з тэкстам (стар. 5), другі (стар. 7) — з больш-менш фармальным водступам, трэці зноў упрыткі, ды яшчэ і врыма... Хто ў гэтым выважывае? У першод чару тэхрадактар тав. Прагіт, іма яногт крауденца ў канцы кнігі побач з іменам рэдактара тав. Прохіна і мастака тав. Лісічкінава, які аформіў толькі вокладку, ды і то няўдала, а татунак, застаўся і кашчюжкі даручыў арабіць тэхрадактару на свой густ з гатовых наборыных матэрыялаў.

Таму адразу відаць, што кніга рыхтавалася без макета, друкавалася на металу самацёку.

Нехта выдаваць кнігу абьяк, нехайна, тым больш цяпер, калі партыя і ўрэд ададаць так многа увагі ўсмернаму папярэючы культуры работы і культуры ўсіх вырабаў, патрэбных нашым савецкім людзям.

Яшчэ В. Г. Белінікі заўважыў: «Іронія і гумар, якія асаглоўкаў сучаснай пазаві, лепш за ўсё даказваюць яе велізарнайшы поспех...». Справядліва гэта і для нашата часу. Навелічэнне ўдэльнай вагі сатыры і гумару ў сучаснай літаратуры ёсць сведчанне больш смелага і актыўнага ўмяшання не ў жыццё, аднама яе на-ступальнага характэру, яе выважываўці ролі ў грамадстве. Вось чаму выхад у свет новай кнігі баек Уладзіміра Корбана можна толькі вітаць.

Уладзімір Корбан зарэкамендаваў сябе перад чытачамі як безумоўна здольны сатырык, аўтар значнай колькасці баек, вершаваных фельетонаў, надзейных гумарыстычных наваў. У чытача ўжо ёсць пэўнае ўражанне аб Корбане, як аб байкапісцы, які мае добрую назіральнасць, удала выбірае аб'екты высьмеявання, умсё бачыць у жыцці то, што перааказвае сацыялістычнаму будаўніцтву, арымае мсты з нашых ворагаў. Ён карыстаецца саванітым народным гумарам, трынным народным словам. Усе гэтыя якасці пісьменні прывіў і ў новай сваёй кнізе «Байкі».

Асобны раздзел зборніка — «Мы іх ведаем» — прысвечаны выкрыццю падпалычкіцак новай ваіны з Уол-стрэнта і Сіці і іх памочнікаў, пачынаючы ад журналіста жоўтай прэсы і канчаючы дамаростым камуністамі. Такія байкі з гэтага раздзела, як «Кума», «Сучка і каўбаса», «Саванікі», «Бык і дом», могуць па праву ўважыць ў рэпертуар эстрады і мастацкай самадзейнасці, як трыпная і вострая зброя палітычнага і мастацкага выважывання нашых людзей.

Спраўды, чытаючы, напрыклад, байку «Кума» — пра херастэўскіх газетных байкуноў, — чытач з асаглоў успрымае яе лакалізм, яснасьць мовы і задуму, настрыні іроніі. Тая-ж прастата і пераканальнасць вобразаў у байцы «Бык і дом». Калі чытаеш яе, мімаволі ўсплывае ў памалі ганабны канец находаў варажых палчышчав на Савецкую Расію, наскокі дыпламатычных і недыпламатычных прадстаўнікоў Захаду на непахісну, пабудаваную на разумных і справядлівых асновах савецкую міжнародную палітыку. Гэтыя прадстаўнікі з аднае нявыяснілі да чыро-нага колеру кідаюцца з упартасцю і зло-чю раўноадушна бька ў атаку — і вымушаны адступіцца з аб'ямамі ратамі і збітымі кашчюжкі.

У зборніку У. Корбана імаг такіх-жа трыпных і вострых баек і на тэмы ўнутранага жыцця краіны. Выкрыццальны пафас іх накіраваны на перажыткі кашчюжкі ў савітомасці людзей. І трэба сказаць, што сатырык у асноўным правільна выбірае «сестар абстрагту». Ён выважываць на частую вяду перш-на-перш тых, хто нядаўна адносіцца да аховы і захавання калгаснай і дзяржаўнай маёмасці, як скажам, калгасны вартуаўці Курьыла (байка «Пень») або безымяны загадчык сельгаснаба («Новае ў тэхніцы»), які прапанаваў рабіць машыны з нержавячай сталі, бо з-за яго-ж нядаўнасьці яны іржа-вешыць над дажджом.

Шмат добрых баек прысвечана ў зборніку барацьбе супраць старой маралі і яе перажыткі ў нашым грамадстве — супраць і'анства, пахалімаксіа «нібыта крытыкі» ў адносінах да начальства (байка «Крытычны ход»), грубасці ў да-чынненні да падначаленых і да сямі (байкі «Начальства зверху», «Уласная справа»), хуліганства («Зук») і інш. Трыпная вострыня гэтых баек, умнене скупымі, але

яркімі фарбамі стварыць бытавую карцінку — характэрныя аднакі зборніка.

Трэба асабліва адзначыць надзейнасць баек Корбана. І тэматыкай і вобразамі многія з іх пераклікаюцца з выкрыццальнымі матэрыяламі, якія друкаваліся ў газеце. У адным выпадку байкі на падобныя тэмы публікаваліся раней за гэтыя матэрыялы, у другім — паэт выкарыстаў апублікаваныя адзэрэнне. І ў тым і ў другім выпадку сатырык рабіў аднолькава карысную справу: ён узмацняў і папярэю барацьбу савецкіх людзей з адмоўнымі з'явамі.

На жаль, даўка не ўсе байкі У. Корбана такія. І нават больш таго: зборнік стракатам на якасці асобных баек, што хоцача адразу параіць чытачам і асабліва работнікам эстрады і мастацкай самадзейнасці карыстацца ім толькі «выба-рачы». Складваючы зборнік, аўтар пагнаў-ся за колькасцю, занядаўшы мудрае прывіла: «Лепей менш, ды лепш». Недадэчна, напрыклад, устаўлены раздзел тэмы — «Шоў бай на сцяне» (для дзяцей). Той, хто захачаў-бы даць гэты раздзел сваім дзецям, павінен быў-бы або выдаць увесь раздзел з кнігі і даць яго асобна, або папярэдне выкінуць са зборніка такія «перлы», як «Юр'івы тхор» (стар. 31), «Жучка і Мура» (стар. 5), «Бабрыха і ліса» (стар. 59), у якіх сам аўтар аказаўся ў палоне натуралізма і якія не толькі нехта чытаць дзецям, але і дарослым чытаць неспрыяма.

Чытач папшадуе, што аўтар не ўтрымаўся і ўключыў у зборнік і тэма рэчы, у якіх ён выстуіў толькі як пераканачы там і матываў, што да яго ўжо былі распрацаваны С. Міхалковым («3 пахмелія»), К. Крапівай («Пражэдывыя мышы», «Аб-разам» або народнай творчасці «Пшык», «Пружына», «Пашчымнае стварэнне»). Яе правіла, гэтыя пераімальныя творы стаяць значна ніжэй тых, якія яны пераімаюць. Гэта асабліва яскрава відаць на байках, дзе тэмы і вобразы запавязаны з фальклора: тое, што ў народнай творчасці расказана сістэма і яра, тут расбаўлена асво-най вадзіцай, зусім непатрэбнымі падрэ-бянасцямі, якія няўдала спрабуюць над-даць сучаснасць рэчам, што маюць уперст не аднаго стагоддзя.

Але і ў тых байках, дзе творчы пры-рытэў Корбана безумоўна, ёсць шмат ша-руднінны, якое можна і трэба было адсеець аўтару і, асабліва, рэдактару кнігі А. Ру-сеецкаму.

У. Корбан ведае жывую мову народа і любіць яе. У зборніку многа народных прымавак, метафар, параўнаўці, байкапі-сец творча выкарыстоўвае вобразы і ха-рактэры, блізкія народнай казцы. Але ча-самі аўтар пачынае або стымляваць сваю мову «слад народнаю», або прыхарапшаць яе выкінаць прыгажосцю. Ярым прыкла-дам гэтага з'яўляюцца першыя радкі ў зборніку:

Іван Іванавіч, дырктар лезавода,
Як дрэнная пагода,
З густою хмарай на ілбе,
З агульнага вярнуўся сабу.

Не кажучы ўжо, што выкінаць прыга-жосць сапсавала і мову і вобраз, аўтар тут страціў і логіку: выважываць, што не

толькі дырктар, але і дрэнная пагода хо-дзіць па сходы і варажача в іх. Дарэчы сказаць, «Іван Іванавіч» досыць базуючы вершаваны фельетон, і не ім-бы адры-ваць зборнік баек.

Толькі з байкі «Млыныны пшык» пачы-наецца тое, што варта было друкаваць. Аднак і в гэтай байцы не выкінута слоўнае пашудніне. Якое, напрыклад, азначае для разгортвання падзей мае аўтарская заўвага: «Не ведаю, уранку ці падвечар?» Нават неспакушаны чытач убачыць, што ўсё гэта «дэталы» спатрэбілася аўтару толькі для рыфмы да «сустрэчы». Чытач не аразуме, чаму Хаўронія падкрэсалае, што яна «ўдаснасьці», што яе кроміць «на паказ», чаму яна памінае крадзек мушкі сваім гаспадаром перад суседскай свінняй. Ды і ў канцоўцы байкі варта было-б пад-крэсліць, што «шылацка» рэчы, якія за-ходзяцца не каля ўснай руці, а каля зла-дзейскай руці. Такія «недадэчна», неда-шліфанасць ёсць у многіх байках збор-ніка. Тут можна спаткаць і такія выразы, як: «касаць не ўпільнаваў, не забрахаў» (стар. 23), «бо думаш не галавой, а пухам» (стар. 21), «але-ж, ну хто упартаці аслінае не знае» (стар. 122), «каркануў крумкач» (стар. 129) і г. д. Усе гэта пусе ўражанне ад кнігі.

Не заўсёды ўдала карыстаецца аўтар і тышаком: адні і той-жа мядзведзь у яго выстуівае ў ролі аб'юка і неадарэлівага дурні і ў ролі «блосціцэля парваваў» («Юр'івы тхор»); салавей чамусьці па-лічэў патрэбным умяшання ў размову ра-гатай жывёлы пра зубра і выважываць сваё захаванне яго тышак («Знаёмны»); пер-санажы ў фельетоне «Новае ў тэхніцы» самі раскрываць сябе, як адпетыя дурні, амагацца з якімі — невялікая цяжкасць.

Трыпаціцца часам у Корбана і творы з уаўнай «гаміёнай», у якіх, калі ўважліва прыгледзецца, імама не толькі гаміёні, але і простага сансу. Прыкладам гэтага можа быць байка — «Дуб і слуп». У ёй дуб аб-вінавачвае слуп у тым, што той не расце. Пры ўсёй павазе да аўтара, які выдумав гэтую сітуацыю, слуп расці не можа, бо гэта супярэчыла-б законам прыроды і рэальнаму сансу. За што-ж яго тым аб-вінавачваць і асуджаць?

Корбан часам не заўважае грубых пра-мамаў, дрэнных, «раешнічкіх» рыфмаў, блізкіх савітомасці слоў з аднолькавымі каранямі (гл. стар. 93: «у завіруху... ру-шца... бо руху...»).

Байка патрабуе абсалютнай якасці ідэянай асудумы, яе грамадскай значнасці і важкасці; яна патрабуе снажата, пабу-даваната па вострых сутнаквенных, якія адлюстроўваюць рэальна існауючыя, на-дзейныя канфлікты ў самой рэчаіснасці. Мова байкі павінна быць такою-жа яркай і вобразна-метафарычнай, як мова прым-вак і пагаворак, без штучных упрыгож-няў. У байках заўважваецца пруда іжы і ў паводзінах жывёлных перанажав, пераносе іх на паводзіны людзей. Байка выносіць пустаго смеху і базубага жар-ту, — гэта гармата, з якой нехта стра-ляць на вераб'ях.

Здольнаму байкапісцу У. Корбану не-абходна дамагацца ў кожнай новай байцы такоў дакладнасці, вострыні і жшцэва-сці, каб усе яго творы беспымажкова трай-лялі ў цэль.

Збор твораў Кузьмы Чорнага

Дзяржаўнае выдавецтва БССР пачало выпуск шасцітомнага Збора твораў выданага Беларускага пісьменніка Кузьмы Чорнага. Такое выданне ажыццяўляецца ўпершыню, — да гэтага часу выхадзілі толькі асобныя кнігі пісьменніка. У Збор твораў уключаны многія творы К. Чорнага, якія змяшчаліся толькі ў перадычных друку — у газетач і часопісах 20-х — 30-х гадоў.

Першы і другі тамы ўжо вышлі. У першым таме надрукаваны апавяданні

пісьменніка 1923 — 1928 гг., а таскама раман «Зямля». Другі том змяшчае апавяданні 1929 — 1931 гг., а таскама раманы «Бацькаўшчына» і «Ідзі, ідзі». Раман «Ідзі, ідзі» ў кнігі пісьменніка раней не ўключався.

У вытворчасці знаходзіцца трэці том, які неўзабаве выйдзе ў свет. У трэцім таме друкуюцца апавяданні, напісаныя ў 1932 — 1933 гг., раман «Трынае пакаленне» і няскончаны раман «Трыпаць год».

У чацвертым таме уключаны апавяданні

1935 — 1943 гг. і апавесці «Люба Лук'янка» і «Насечка».

У пятым таме будучы змяшчаны раманы «Поміку будучыні» і «Вялікі дзень» і апошні, няскончаны твор К. Чорнага — апо-весьць «Скіп'бўскі лес».

У шостым таме уключваюцца драматургі-чныя, публіцыстычныя і літаратурна-крыты-чныя творы пісьменніка.

Выданне будзе завершана ў наступным годзе.

Т Р Ы Б У Н А П І С Ь М Е Н Н І К А

За паэзію вялікага грамадскага гучання

Чытаючы творы беларускіх паэтаў са 1953 год, мы бачым, што ім уласцівы многія недахопы. Але адно, што спраўды радуе нас у гэтых творах, гэта тое, што нашы паэты правільна разуумеюць свой грамадскі абавязак перад народам: адлю-строўваючы ўсё багацце дум і пачуццяў савецкага чалавека, яны таскама памы-таюць і пра мадэрдыскіх дзяцей, і пра маці Беларыі, і пра гора Францыі, агу-пярванай амерыканскімі фашыстамі.

Мы кажам: каб наша паэзія стала дэпш асматлівай і габюкай, трэба вы-вучаць жыццё. Гэта правільна. Але вы-вучышы жыццё, паэт мусіць ясна зро-умець, што ён хоча паказаць у сваім творы. Бо няяснасць адносіць аўтара да матэ-рыялу прыводзіць да блытаніны. І тут велізарнае значэнне набывае выразная адрэнасць ідэі, пафас твора, аб якім гаварыў яшчэ Белінікі:

«...Калі паэт адважыцца на працу і падвіль творчасці, аначыць, што яго на га-та рухае... нейкая магутная сіла, нейкае неадольнае пачуццё. Гэта сіла, гэта па-чучцё — пафас. У пафасе паэт паўстае ўлюбены ў сваю ідэю, як у цудоўную, жывую істоту, палымана прасякнуты ён».

І важны пафас не толькі асобната твора, а пафас усяе творчасці. Які асноўны сэнс май твораў, што я нывата прышоў сказаць людзям? — такое пытанне паві-нен паставіць перад сабой кожны паэт. З пафасам творчасці паэта звязана яго творчае аблічча.

Каб яснае расстануць сваю думку, я прывяду некалькі прыкладаў.

І да Янкі Купалы, і да Язуба Коласа пісалі пра народ, пра селяніна. Спачувалі селяніну, выкавалі пратэст з прычыны аязноснага яго жыцця, нават закі-налі на барацьбу. Але не было поўната

зліцця паэтаў з народам. А вось у Янкі Купалы і Язуба Коласа гэтае зліццё і'я-вілася. «Цуд» адбыўся тады, калі малоды беларускі хлопцек Іван Лупэвіч адчуў, што ён і яго народ — гэта адно цэлае. Паку-ты народа ёсць яго пакуты, а пакуты яго — пакуты народа:

І калі здэкваецца нада мною хтосьці —
Над Бацькаўшчынай здэкваецца ён май, —
Калі-ж над ёй — мяне тым крыўдзіць найбязей.

Вось тады і быў анойдзены сэнс жыцця Купалы і Язуба Коласа гэтае зліццё і'я-вілася. «Цуд» адбыўся тады, калі малоды беларускі хлопцек Іван Лупэвіч адчуў, што ён і яго народ — гэта адно цэлае. Паку-ты народа ёсць яго пакуты, а пакуты яго — пакуты народа:

І калі здэкваецца нада мною хтосьці —
Над Бацькаўшчынай здэкваецца ён май, —
Калі-ж над ёй — мяне тым крыўдзіць найбязей.

Вось тады і быў анойдзены сэнс жыцця Купалы і Язуба Коласа гэтае зліццё і'я-вілася. «Цуд» адбыўся тады, калі малоды беларускі хлопцек Іван Лупэвіч адчуў, што ён і яго народ — гэта адно цэлае. Паку-ты народа ёсць яго пакуты, а пакуты яго — пакуты народа:

Вось тады і быў анойдзены сэнс жыцця Купалы і Язуба Коласа гэтае зліццё і'я-вілася. «Цуд» адбыўся тады, калі малоды беларускі хлопцек Іван Лупэвіч адчуў, што ён і яго народ — гэта адно цэлае. Паку-ты народа ёсць яго пакуты, а пакуты яго — пакуты народа:

Вось тады і быў анойдзены сэнс жыцця Купалы і Язуба Коласа гэтае зліццё і'я-вілася. «Цуд» адбыўся тады, калі малоды беларускі хлопцек Іван Лупэвіч адчуў, што ён і яго народ — гэта адно цэлае. Паку-ты народа ёсць яго пакуты, а пакуты яго — пакуты народа:

Вось тады і быў анойдзены сэнс жыцця Купалы і Язуба Коласа гэтае зліццё і'я-вілася. «Цуд» адбыўся тады, калі малоды беларускі хлопцек Іван Лупэвіч адчуў, што ён і яго народ — гэта адно цэлае. Паку-ты народа ёсць яго пакуты, а пакуты яго — пакуты народа:

тае ўведзненне з'явілася ад моцнай сув-язі з рэвалюцыйным пратэтарскім рухам. А раз з'явіўся гэты гістарычна абумоўле-ны аптыям, з'явілася ўсё астатняе ў творчасці рэвалюцыйных паэтаў Заходняй Беларусі. Іны гаспадары краіны, а ў якасці гаспадара можна ісці за трыноў ката-акупанта і паўтараць самому сабе:

А я іду і ледзь не крыкну,
Каб несі радасць памагі.

У чалавека з такім інтэлектам нагу-ральны ўсё яго пачуцці і ўчыткі. Ён павінен падумаць пра маці рэбачага хлопца, які сядзеў разам з ім у турме, пра дзя-цей, якім у цёмных рабочых кварталах непахна сонца, пра сваю каханую, для якой у яго ёсць шмат працучых і сардэч-ных слоў. Такім чынам быў анойдзены асноўны пафас рэвалюцыйнай паэзіі Заход-няй Беларусі.

Успомнім пачатковы перыяд Вялікай Айчыннай ваіны. Розна пісалі пра ваіну, было шмат добрых і нават цудоў-ных вершаў. Але наша савецкая паэзія ішла да ўсё большых і большых абатульненяў. І аднім з савецкіх паэтаў, які асрава паказаў падвіль нашага на-рода ў дні Айчыннай ваіны, быў Аркадзь Кулашоў. У яго з'явілася задума ў поста-ці байца праісці ўсё чыжкі шлях вы-мушаната адыходу і звароту на родную зямлю. Так была напісана па

Пленум райкома аб рабоце тэатра

Надаўна пленум Ленінскага РК КПБ г. Мінска абмеркаваў работу партыйнай арганізацыі тэатра імя Янкі Купалы.

З дакладам на пленуме выступіў сакратар партбюро тэатра тав. Бірыла. Калектыў тэатра распачаў свой асенне-зімовы сезон, паказваючы рад цікавых змястоўных спектакляў, якія карыстаюцца заслужаным поспехам у нашых глядачоў.

З вялікім творчым поспехам прайшлі летнія гастролі тэатра ў сталіцы братняга украінскага народа — Кіева.

Аднак разам з тым у працы тэатра і партыйнай арганізацыі ёсць буйныя недахопы, аб якіх не сказаў дакладчык.

Партыйна-масавая, арганізаваная і творчая работа тэатра далёка яшчэ не адпавядае тым высокім задачам і запатрабаваным, якія ставіць перад вядучым тэатрам рэспублікі наш народ.

Партбюро і кіраўніцтва тэатра дапускаюць штурмаўшчыню ў вытворчай працы тэатра, не змагаюцца за выкананне рэпертуарнага і фінансаванага плана, не змагаюцца за высокую якасць кожнага спектакля і вобраза, дапускаюць выпуск шэрых, недаправааных спектакляў («Пагібель Пампея»).

Партбюро дапускае фармалізм у партыйна-палітычнай працы і вучобе камуністаў. Партыйныя сходы праводзяцца нерэгулярна, рыхтуюцца дрэнна, часта праходзяць на нізкім узроўні, без прынцыповай крытыкі недахопаў.

У працы партыйнага бюро, кіраўніцтва тэатра і рэжысура адсутнічае патрэбны дэлежавы кантакт.

Партбюро за апошнія часы паслабіла масава-палітычную работу сярод калектыва.

Не праведзена ніводнай тэатральнай канферэнцыі на пытаннях марксісцка-ленінскай тэорыі, эстэтыкі і развіцця сацыялістычнага мастацтва.

Кіруючая работнікі тэатраў (Бірыла, Тэлічан і іншыя) не выступаюць перад калектывам з палітычнымі і творчымі дакладамі. Не праводзіцца і сістэматычная работа па выхаванню творчай моладзі.

Загэдачкі аддзела партыйных і камсамольскіх органаў райкома партыі т. Дзянісавыя казалі, што партыйная арганізацыя тэатра слаба ўмшваецца ў творчасць жывага тэатра. З гэтым спектакляў, зацверджаных планам, тэатр паставіў толькі пяць, не выпускаўшы ў часе гастролі ніводнай пастапоўкі.

У 1953 годзе тэатр недавыканаў фінансавы план на 310 тысяч рублёў.

Палітвучоба ў калектыве тэатра вядзецца фармальна. З 29-ці чалавек, якія запісаліся ў вярхоўні ўніверсітэт, фактычна вучацца толькі 12. Не распачаў на сутнасці заняткі і палітгурток, якім кіруе член бюро Л. Рахленка.

Партбюро і яго сакратар т. Бірыла праваўладна марудна і ліберальна ў рашэнні прынцыповых творчых пытанняў.

Слаба адчуваецца ў жыцці тэатра і гонар мастацкага савета, які збіраецца ад выпадку да выпадку. На яго пасяджэннях не абмяркоўваюцца прынцыповыя творчыя пытанні — работы рэжысура, мастацкага афармлення спектакля, пытанні творчага метаду, акцёрскай этыкі.

І. Шамякін звярнуў увагу на недавальную работу з беларускімі драматургамі. Над п'есай А. Макаёнка «Выбачыце, калі ласка!» тэатр працаваў шэсць месяцаў. А што было-б, калі-б у рэпертуары тэатра было 3-4 новыя п'есы? За які час тэатр паставіў-бы гэтыя спектаклі?

Партбюро не цікавіцца п'есамі, якія паступаюць у партфель тэатра. Не так даўно адбыўся пленум ССР БССР па пытаннях драматургіі, аднак на гэтым пленуме не было ні рэжысёраў, ні партгорта тэатра, ні дырэктара. А гэты пленум абмяркоўваў вельмі вадзёныя і важныя творчыя пытанні драматургіі.

Добра, што тэатр уключыў у свой рэпертуарны план на 1954 год незаслужана забяку вострую сатырычную камедыю К. Крапівы «Мілы чалавек», аднак дрэнна тое, што ў рэпертуары няма ніводнай новай п'есы беларускіх драматургаў.

Сакратар РК ЛКСМБ т. Дзямідаў у сваім выступленні патрабаваў ад кіраўніцтва тэатра і партарганізацыі больш займацца пытаннямі выхавання творчай моладзі.

У тэатры займаюцца маладымі кадрамі ад выпадку да выпадку. Таму да гэтага часу не ажыццяўляецца ў тэатры творчае шэфства нашых майстроў сцэны над маладымі акцёрамі. Недастаткова вядзецца праца ў калектыве тэатра па конкурсу маладых акцёраў на лепшую ролю, абшчэцным міністрам культуры БССР і ЦК ЛКСМБ.

Член пленума тав. Вандарэнка гаварыла аб умацаванні сувязі тэатра з глядачом, аб дапамозе майстроў тэатра мастацкай самадзейнасці, якая асабліва патрэбна цяпер у сувязі з падрыхтоўкай да агляду тэатральных калектываў мастацкай самадзейнасці. Забыўся тэатр і аб такіх цікавых і карных мерапрыемствах, як канферэнцыі глядачоў, творчыя сустрэчы на заводах. Чаму-б, напрыклад, не парайцца рэжысёрам і акцёрам са сваімі глядачамі аб пастапоўцы той ці іншай п'есы на сцэне.

Прамоўцы гаварылі аб недастатковай дапамозе тэатру з боку Галоўнага Упраўлення па справах мастацтва. Да гэтага часу не вырашана пытанне аб кандыдатуре галоўнага рэжысёра і галоўнага мастака тэатра.

Пленум прыняў адпаведны рашэнні на канкрэтнае палепшэнне работы партыйнай арганізацыі тэатра.

За 15 год з дня пастапоўкі спектакль наведала больш 150 тысяч глядачоў.

Агітбрыгада студэнтаў Беларускай дзяржаўнай кансерваторыі і тэатральнага інстытута наведвала падшыфны калгас імя Крупскай Мінскага раёна. Студэнтка Раіса Красніцкая правяла з калгаснікамі гутарку аб Звароце ЦК КПСС да ўсіх выбаршчыкаў. Затым адбыўся канцэрт з удзелам вакалістаў, музыкантаў, майстроў мастацкага чытання.

На здымку (злева направа): студэнт 3-га курса кансерваторыі камсамольцаў Таццяна Лабанюк, Раіса Красніцкая і Павел Усаў выступаюць перад калгаснікамі.

Напярэдадні агляду

15 сакавіка пачынаецца гарадскі агляд тэатральнай самадзейнасці, у якім прымуць удзел каля 50 гуртоў і калектываў працы самадзейнасці і навучальных устаноў г. Мінска. Агляд прадоўжыцца да 25 мая.

На сцэне клубу ў часе агляду выступіць старэйшы тэатральны калектыў аўтазавода, Белдзяржуніверсітэта, а таксама малады драмгурт і цэлянавага завода № 1, архітэктурна-будаўнічага тэхнікума і іншыя.

Будуць паказаны спектаклі: «Выбачыце, калі ласка!» у пастапоўцы аўтазавода (рэжысёр Арбенін), «Дзяўчаты-красуні» (трактарны завод, рэжысёр Жараў), «Платон Крэчэт» (друкарня імя Сталіна, рэжысёр Трыпель), «Не называючы прозвішчаў» (БДУ, рэжысёр Рутшэйт), «Жаніцьба» (Інстытут народнай гаспадаркі, рэжысёр Палосін), «Хто смяецца апошнім» (Політэхнікум), «Мядзведзь» Чэхава (цэлянавага завод № 1) і іншыя.

Агляд падагульняць творчыя вынікі працы драматычных калектываў Мінска за апошні год, звычайнаць шляхі далейшага росту і выявіць новыя маладыя таленавітыя сілы, якія ў будучым могуць папоўніць прафесійныя тэатры.

У часе агляду будзе праведзены рад лекцый, дакладаў, прывесчаных марксісцка-ленінскай эстэтыцы і вучучанню спадчыны выдатнага акцёра і педагога К. Станіслаўскага. Удзельнікі праслухоўваюць таксама лекцыю прафесара Г. Ганна «Дружба народаў і савецкае мастацтва».

Будуць праведзены творчыя сустрэчы з выдатнымі майстрамі сцэны і драматургамі.

Падрыхтоўка да агляду выявіла і вельмі істотныя недахопы ў працы драмгуртоў. Першы з іх — гэта слабое выхаванне кадраў клубных рэжысёраў, аб якім не капаюцца ні Упраўленне па справах мастацтва, ні Упраўленне культуры і асветы.

Вельмі патрэбна гурткам самадзейнасці база па пракату тэатральных касцюмаў, рэжысуры і бутафорыі, якой яшчэ няма ў Мінску.

Пачасная справа нашых тэатраў і майстроў сцэны асабліва дзейную дапамогу ўдзельнікам агляду, дапамагчы ім у афармленні спектакляў, у глыбкім раскрасцы драматургічных твораў і іх вобразаў.

Ул. СТЭЛЬМАХ, старшыня журы гарадскога агляду.

Дом-музей А. В. Суворова ў Кобрывне

У старажытным беларускім горадзе Кобрын захавалася невялікі аднапавярховы драўляны дом, у якім жыў вялікі рускі палкаводзец А. В. Сувораў у 1797—1800 гг.

Упершыню Сувораў прыехаў у Кобрын пасля звальнення Паўлам I у адстаўку «без мундыраў» у сакавіку 1797 года. Тут ён нямёрвае спыніўся на працяглае час і зажаў, як ён кажаў, «сельскім дваранінам». Аднак ажыццявіў гэты намер Сувораў не ўдалося: 22 красавіка ён быў сасланы ў Канчанскае.

У другі раз у Кобрын Сувораў пабыў у сакавіку 1799 года, па дарозе ў Італію.

Нарэшце, у апошні раз ужо зусім хворы Сувораў прыехаў у Кобрын 3-га лютага 1800 года з Кракава, вяртаючыся ў Расію пасля італьянскага і швейцарскага паходаў. З ім быў Баргатыён і шматлікая світа.

Стар дзядзька Суворова быў небяспечны, амаль безнадзейны. Трохі ачуныўшы, ён выехаў у сярэдзіне сакавіка ў Пецярбург, дзе хутка і памёр.

Ул. СТЭЛЬМАХ, старшыня журы гарадскога агляду.

У Рэчыцкім раёне

Музычная адукацыя дзяцей

У 1951 годзе ў Рэчыцы была адкрыта музычная школа. З кожным годам цяга дзяцей да музычнай адукацыі павялічваецца. Сёлета ў школе займаецца 98 вучняў па класу фартэпіяно, скрыпкі і баяна. Выкладчыкі калектыву школы — гэта былыя вучні Гомельскага музычнага вучылішча.

Вучні школы часта выступаюць з канцэртамі. Днямі яны выступілі з канцэртамі на выбарным участку ў падвучылішчы, а таксама па мясцоваму радыё.

Магазін Белкігагандлю

У магазіне Белкігагандлю вялікі выбар дастапай, грамадска-палітычнай, сельска-гаспадарчай і навукова-папулярнай літаратуры. Роботнікі магазіна папулярнаюць кнігу сярод пакупнікоў. Зроблена выстаўка явінак літаратуры, рэкамендацыйны спісы кніг на розных галінах ведаў. У выніку гэтага магазін штомесячна перавыконвае план.

Вялікую работу па продажу і папулярнаюць кнігі праводзяць работнікі прылаўка Аляксандра Фёдаравіча Драгун, якая даўшасьць п'яць год працуе ў Рэчыцкім кніжным магазіне.

Выхаванцы дзіцячага дома

У дзіцячым доме № 6 добра пастаўлена работа па мастацкаму выхаванню дзяцей. Тут арганізавана мастацкая майстэрня, у якой займаецца 70 дзяцей. Сярод іх ёсць таленавітыя мастакі, скульптары, разьбіры па дрэву, вышывальшчыцы мастацкай вышываўкі. Дзесяць выхаванцаў дэманстравалі свае экспанаты на абласной выставі вывучэнчага і дэкаратывна-прыкладнага мастацтва і адзінаццаць — былі ўдзельнікамі абласной выставі народнага мастацтва. Удзельнікі выстаўкі атрымалі прэміі і пахвальныя граматы.

Радыёфікацыя вёскі

У гэтым годзе ў селгаспарцелі імя Дзяржынскага Ровенска-Славободскага сельсавета заддзены ў эксплуатацыю калгасны радыёвузел. У раёне працуе пяць калгасных радыёвузлёў, якія маюць 1339 радыёапаратаў.

У хуткім часе заканчваецца мантаж радыёвузлёў у калгасе «18-ы партызан» Баршчэўскага сельсавета, а таксама ў гэтым годзе будуць пабудаваны радыёвузлы ў калгасе імя Фрунзе, імя Ільіча і «20 год Кастрычніка».

М. КАРПАЧОУ.

Вечар-канцэрт народнага танца

Поспехі ў развіцці самадзейнага харэаграфічнага мастацтва на Маладзечаншчыне далі магчымасць абласному Дому народнай творчасці ў лютым упершыню правесці вечар-канцэрт народнага танца.

На гэтым вечары выступілі шматлікі танцавальныя калектывы Смалонскага раёна: Дома культуры, які выканаў беларускія народныя таны «Лявоніху», «Ляноку», «Кадрыль». З поспехам была выканана харэаграфічная сінка «Сустрэча войнаў».

Тут кожны рух прадуманы, відаць, што калектывы доўга і настойліва рыхтаваліся. «Рускі карагод», які паказаў танцавальны гурток Лынтупскага сельскага Дома культуры Пастаўскага раёна, радуе касцюмамі, прыгожа зробленымі самімі ўдзельнікамі. Горача сустрэлі глядачы ўдзельніка танцавальнага калектыва клуба чыгуначнікаў станцыі Маладзечна т. Леончыца, які выканаў танец «Шавец».

У вечар-канцэрте таксама прынялі ўдзел танцавальныя калектывы Кабыльніцкага сельскага Дома культуры Мядзельскага раёна, Радашковіцкага, Вілейскага і Маладзечанскага гарадскіх Домаў культуры.

У заключэнне ўсім удзельнікам быў выкананы танец «Дружба народаў» у пастапоўцы Г. Чудака, М. Данілавіч і Е. Хачілюскага. Вечар-канцэрт паказаў, які вырастае мастацтва танцавальных калектываў, у рэпертуар якіх стала ўвайшла танца народнаў СССР і краін народнай дэмакратыі.

Лепшыя танцавальныя калектывы вобласці і пасобныя ўдзельнікі вечара ўзнагароджаны граматамі.

О. ДЫГАЙЛА, Маладзечна.

З ЗАМЕЖНОЙ ПОШТЫ

Амерыканскае кіно на службе рэакцыі

У перыяд палавання манополі, палітычнай рэакцыі: асядзіла буйных магнатаў капітала ўсё больш відэаочым станавіцца банкруцтва буржуазнага мастацтва.

Адцягнуць увагу народных мас ад барацьбы за свае правы, за мір, разбейдзіць моладзь з тым, каб імперыялістычным сапраўдвалі ляхчы было вербаваць салдат для рабаўніцкіх і захопніцкіх войнаў — такія адна з асноўных мэт амерыканскага кіно, каб якім штотод выпускае Галівуд.

Сёння перад амерыканскімі бізнесменамі ад мастацтва стаіць задача прапагандаваць свае філмы на ўмовах надыходзячага эканамічнага крызіса, каласальнага росту беспрацоўя і галечы працоўных мас. Невыпадкова ў ЗША цяпер закрываюцца або знаходзяцца на парозе банкруцтва многія кіностудыі. Гаспадары кіностудыі вымушаны прымаць рад захадаў, каб якім-небудзь чынам прыцягнуць глядачоў у кіностудыі.

Адны з такіх прыёмаў і з'яўляецца павелічэнне вышуску філмаў з эзэцатнай тэматыкай — карцін пра далёкія краіны, як, напрыклад, «Песні сіраны». Гэты філм раслічаны на тое, каб зацікавіць маладых амерыканцаў рознымі прывабнымі магчымасцямі зрабіць кар'еру ў далёкай прыгодзе і далёкіх частках свету. Такія філмы, як «Прызнаванне Гобі», «Палёт у Танжэр», «На ўсход ад Суматры», «Ванікулы ў Рыме», і іншыя карціны падобнага жанра сапраўды здамалі ў краінах, аб якіх ідзе гутарка, або для іх скарыстоўваліся дакументальныя здымкі.

Ва ўсіх гэтых філмах няёмныя героі з'яўляюцца амерыканец і жыхары тубыліяў. Апошні паказваюцца або «ліхадзеямі», або ім адводзіцца нявольніцкая роля для стварэння мясцовага каларыту.

На думку амерыканскіх бізнесменнаў а кіно, павелічэнне колькасці аўтодаў са ашыптрыжамі і пошласцямі павінна сведчыць аб прагрэсе амерыканскага кіно. Таюта роду «навіна» і «сенсация» дасягнулі свайго найбольш іржага выяўлення ў карціне «Атака на «Федэр-рывер», ад якой стварэцца ўражанне, што актёр плыве ў твар глядачу.

Карціна «Дзяўчына або востраў асалоў», нягледзячы на п'яцідзёнай частцы Ціхага акіяна, з'яўляецца ўворам адкрытай прапаганды манополі ЗША. У філме праводзіцца думка, што прыбыццё 1.500 салдат марской пяхоты ЗША здолела хутка ператварыць «сонны і адстаўлы» востраў у месца, багатае «рэмантычнымі» магчымасцямі для мададх амерыканцаў у ваеннай форме, аж да жаніцбы на чароўных белых дзвучатах.

Кінокамедыя «Дзавална жонка» з'яўляецца яшчэ адной карцінай, якая паказвае такіх-ж захапляючых магчымасці для маладых амерыканскіх інжынераў і тэхнікаў, у якіх маюць патрэбу нафтавыя кампаніі для пасылкі ў розныя пункты сваіх імперыяў.

Аднак не толькі карціны падобнага прыгодніцкага жанра запавяняюць ропертур амерыканскага кіно. Галівудскія філмы адрыта прывячаюцца рэкламаванню тако або іншага роду войск амерыканскіх узброеных сіл. Карціна «Вышэй і далей» расхваляе амерыканскія ваеннапаветраныя сілы ЗША. Герой гэтага філма скінуў атаману бокбу на мірнае насельніцтва горада Хірасіма. Многа такіх філмаў, як «Аперация ў Італі», якія праслаўляюць амерыканскіх шпіёнаў і дыверсантаў.

Ваеннае міністэрства фактычна фінансуе Галівуд, заахвочваючы выпуская на экраны мілітарызмакі філмы. З гэтай мэтай у распараджэнне Галівуду прадастаўляецца вялікая колькасць дакументальнай кінолёнкі з ваенных філматык.

Галівудскі пісьменнік Джон Говард Лоусан у сваёй новай кнізе «Кіно ў бітве ідэй», гаворачы аб галівудскіх ваенных філмах, указвае, што да іх укладзена задача прапагандаваць думку аб тым, што «чалавечы вынашчана лесам вабіваць і быць саюму вабітым». Следуючы гэтым, у філме «За хвіліну да вываду моманту» палёўнік вырашае ашпіціць калону карэйскіх жаўнераў і дзяцей толькі таю, што тут нібыта ёсць камуністы. І гэтыя масавыя забойствы дэманструюцца на экране!

Цікава адзначыць такі факт, што стваральнікі галівудскіх «баевікоў» і запале нават не аўзаважаюць, што іх мілітарызмакі карціны часам адрыта перадаюцца грубасць, садзізм, якія працітаюць у амерыканскай арміі. Так здарылася, напрыклад, з кінофілмай «Адсюль у вачынашч», які карыстаўся поспехам і вышываўкаў зусім не тое ўражанне, якое чакалі. Амерыканскія ўлады вымушаны блізіць карціны з экрана.

У апошні час Галівуд стаў выпускаць усё больш кінофілмаў на біблейскія тэмы. Гэта сведчыць аб тым, што прапаганда адкрытага фэдэлізма і містыкі становіцца адной з асноўных асадак амерыканскага кіно.

Вразумела, што падобны амест кінофілмай не можа ахапіць масавага глядача. Галівудскія кіногарціны не карыстаюцца папулярнасцю ў амерыканскага народа.

Становіцца амерыканскага кіно з'яўляецца перажанальным доказам агульнага занпаду і аагіваання буржуазнай культуры, навукі і мастацтва.

В. ПАЛЯШКУ.

За паэзію вялікага грамадскага гучання

(Заканчэнне).

Героя Савецкага Саюза. Фінал пэмы прывесчаны адкрыццём помніка Лявону, каля якога мы сустракаем Зося і Міхала.

Хочь сюжэт пэмы і не мае дастатковай лагічнай апраўданасці, але тым не менш ён мог быць хваляючай канвой для аповесці аб тым, як каханне ўзнікае і вядзе на подзвігі. У Антона Валевіча гэтага не атрымалася. Не атрымалася, на-першае, таму, што ў пэме няма сапраўднага аафікту. У «Роднай крыніцы» ёсць смелы ваджак моладзі — камсамалец Лявон. Яму павінен быў супрацьстаіць такі-ж яркі вобраз Міхала. А што мы маем на самай справе? Міхаль — хваляе, які ў нястрымным жадаванні зрабіць подзвіг ідзе на неабдуманыя ўчышкі. Акрамя таго, аказваецца, што больш, чым да подзвігу, ён імкнецца да зоркі Героя. Нават «выпрощвае» ле ў камандыра атрада Снашкі. Вось што ён гаворыць Снашкі, які пасылае яго на ваданне:

— Я магу!...
Толькі вось... Ну, к слову —
Мне-б прывесці зорку так,
Як і Бумажкову.

І яшчэ:
Паду звячэйным з дому,
Прышоўшы — я герой!
Як кажуць, — еж салому,
А хвост насі трубой!

Міхаль нават зайдоросціць Снашкі:
Сталь героем — плюнуць раз,
З галавой такою...

Што можаа сказаць пра такога героя? Ці можна яго супрацьстаіць шчыраму і расумнаму Лявону? — Не. А Зося яшчэ нават хістаецца, каму аддаць перавагу: Лявону ці Міхалу. Такі чалавек мог, вядома, існаваць у жыцці. Але ён-жа галоўны герой твора, на якім будзецца кан-

флікт, яму-ж супрацьстаіць сапраўдныя героі — Лявон і Зося. Чыю-ж яны самі варты, калі маюць справу з такім хваляком і нідзе яго нават не выкрываюць? А ён разнішчыў не на жарты. Нават тады, калі Лявон быў вабіты, а Зося паранена, Міхаль мержаваў так:

Ляжаў-бы ён (Лявон.—А. К.) у травах
Цяпер там, каб не я.
А я нясучу... па праву
Заслуга тут мая.
Лявона, Зося вынес,
Ніхто іх не крапе.
Мо' да Героя вырас?
Належыць зорка мне?

Гэта ўжо проста аніважліва ў дачыненні да памяці свайго згаіўшага таварыша, у дачыненні да свайго каханай, якая была паранена ў гэтым баю.

Трэба сказаць, што на ўсім творы ляжыць адбітак ітучнасці. Зося пайшла ў мястэчка адабіць нейкія «сакраты», якія — нам невядома. Ці выканала яна ваданне, ці не — таксама невядома. На дарозе Лявон адзіг пераймае птабітую машыну і ўрывае яе. Паранена Зося. І вась замест таго, каб даставіць яе ў атрад, Лявон вырашае, што ён пойдзе ў варажыю варажыю машыну, воюме аптэчку і ўраце Зося. Вось тут ён і ўзваруўся на міне.

Сапраўды, героі ў творы не маюць надзейнай наагуры. Адаін з іх не зрабіў нічога такога, каб атрымаць званне героя, а другі — каб яму паставілі помнік.

Акрамя таго, твор няшчадна губіць літаратурнасць. Вось невялікі прыкладчык.

Літаратурнасць нумар адзіг: хадаць з каханай у арохі.
Ці помніш — мы рвалі
Арохі тут, Зося?

Літаратурнасць нумар два: глядзюць угару і каікаць «гусанькі-гусі»:

З табою стаялі,
Глядзелі мы ў просіне:
— Гусанькі, гусі!
Шчыра вас прасіме...

Літаратурнасць нумар тры: глядзюць на жураўліны шпур, які адлятае ад нас.

Літаратурнасць нумар чатыры. Праўда, гэты від літаратурнасці крыху больш рафінаваны і не такі аацяганы, але па сутнасці і ён адшюво ўжо ў набыт. Зося каахнула ў крыніцу саюзно, крыніца ўзнілася і стала морам, рака стала морам, і вось карабіл плываць па моры, і Зося нават ператварылася ў чайку.

Літаратурнасць нумар пяць. Калі паранілі Зося, Лявон аацягаецца да дуброў:
Што зрабіць, каб ружомы
Твар зноў быў у яе?
Адкажыце, дубровы
Залатыя мае?
А дубровы ні слова,
Ні паўслова — маўчок.